

Súhrnná správa k priebehu podujatia DEKD na Slovensku 2014

Dni európskeho kultúrneho dedičstva na Slovensku sa uskutočnili už ako každoročne v mesiaci september. Patria k významným kultúrno-spoločenským podujatiam celoeurópskeho rozmeru, iniciovaným Radou Európy a Európskou komisiou. Tohtoročný 21. ročník sa konal v rámcovom termíne od 12. do 21. septembra 2014. Témou podujatia bola „Vstupenka do raja“, s čím úzko súvisel výber hosťiteľského mesta slávnostného otvorenia, ktorým sa stal Poprad a jeho mestské časti (Spišská Sobota, Veľká, Matejovce, Stráže).

V zrekonštruovaných priestoroch národnej kultúrnej pamiatky – bývalej parnej elektrárne, dnes Tatranskej galérie v Poprade - sa 12. septembra 2014 konal slávnostný otvárací ceremoniál spojený s odovzdávaním cien víťazom súťaže Fotozážitky s pamiatkami a najmä výročných cien revue pre kultúrne dedičstvo Pamiatky a múzeá za najvýznamnejšie aktivity v oblasti ochrany kultúrneho dedičstva za rok 2013. Medzi ocenenými boli: Múzeum telesnej kultúry v SR, Podtatranské múzeum v Poprade, Múzeum dopravy v Bratislave, expozícia Východoslovenského múzea v Košiciach v pamätnom dome Františka II. Rákocziho – Rodošto, monografia Anton Schmidt 1713-1773 od Jozefa Medveckého, publikácia Slovenské národné múzeum, zborník Pamiatky Trnavy a Trnavského kraja, obnova kaštieľa Madáchovcov v Dolnej Strehovej, reštaurátori cechovej zástavy bratislavských kožušníkov, autori súboru aktivít v Cvernovke.

Podujatia sa osobne zúčastnila aj najúspešnejšia olympionička v histórii bývalého Československa pani Viera Čáslavská, ktorá darovala dve zo svojich zlatých olympijských medailí do zbierok Múzea telesnej kultúry v SR (z Olympijských hier 1964 v Tokiu a 1968 v Mexico City).

Súčasťou slávnostného otvorenia bol pestrý sprievodný program, ktorý dodal ceremonii dôležitý emocionálny rozmer. Husľovo-gitarové teleso Slavonic Duo zabezpečilo veľkolepé ukončenie slávnostného otvorenia formou večerného koncertu. Jedným z predskokanských podujatí bola vernisáž výstavy „Reštaurovanie, remeslo alebo umenie?“, ktorá sa konala v priestoroch Podtatranského múzea a prezentovala reštaurovanie inkunábul a postinkunábul (historických tlačí do roku 1500 a po roku 1500). Veľkým lákadlom bola i špecializovaná prehliadka Kniežacej hrobky z Popradu pochádzajúcej zo 4. až 5. storočia so sprievodným slovom významného archeológa Dr. Karola Pietu. Moderovaným prehliadkam tohto unikátneho archeologického nálezu predchádzalo zaujímavé vystúpenie skupiny Marcomannia z Českej republiky, ktoré zahŕňalo ukážky a rozprávanie o spôsobe života Germánov a stretlo sa s veľkým záujmom verejnosti.

Cez víkend 13. a 14. septembra 2014 mala verejnosť príležitosť navštíviť len výnimočne sprístupnené pamiatky a využiť bezplatný vstup do objektov, pričom pozitívny ohlas u záujemcov našli najmä prehliadky sakrálnych pamiatok v Poprade a jeho mestských častiach i Dni otvorených dverí napríklad v Štátnom archíve Levoča, pobočke v Spišskej Sobote, Podtatranskom osvetovom stredisku či Krajskom pamiatkovom úrade Prešov, pracovisko v Spišskej Sobote. Celkovo bolo v meste Poprad sprístupnených 32 národných kultúrnych pamiatok, ktoré sú považované za jedinečné architektonické skvosty. Najviac z nich sa nachádza v Spišskej Sobote, do ktorej počas svojej prvej návštevy Slovenska zavítala aj britská kráľovná Alžbeta II., ktorá navštívila aj románsky Kostol sv. Juraja v Spišskej Sobote z prvej polovice 13. storočia, ktorého pýchou je gotický oltár sv. Juraja z dielne Majstra Pavla z Levoče zo 16. storočia.

Príjemným spštením programu počas 13. a 14. septembra bol lektorovaný sprievod po národných kultúrnych pamiatkach v Poprade, ktorý realizovali študenti odboru cestovného ruchu na Obchodnej akadémii. Sprostredkovanie vlastných odborných vedomostí mladej generácii zabezpečili zamestnanci Krajského pamiatkového úradu Prešov, pracoviska

v Spišskej Sobote. Tento nový prvok je vítaný aj v ďalších ročníkoch podujatia a to nielen na základe kladnej odozvy verejnosti, ale i z hľadiska podpory výchovy budúcich zamestnancov v oblasti cestovného ruchu.

Do celoslovenského podujatia sa už tradične zapojili aj ostatné regióny Slovenska. Sprievodné akcie sa konali v uvedenom termíne vo viac než 40 mestách a obciach, napr.:

Mesto Košice, hosťiteľské mesto podujatia v roku 2013, nadviazalo na minuloročnú úspešnú spoluprácu a zorganizovalo pre verejnosť pestrý kultúrny program. Expozícia „Košický zlatý poklad“ vo Východoslovenskom múzeu, Deň otvorených dverí v objekte Rodošto a v Archíve mesta Košice sa tešili mimoriadnemu záujmu verejnosti.

V Bratislavskom kraji sa do podujatia zapojil Divadelný ústav Bratislava, ktorý formou prednášok a odborného sprievodu prezentoval verejnosti divadelné dedičstvo ukryté v archívoch a dokumentoch. Širokú škálu podujatí pripravilo pre návštevníkov mesto Modra, kde sa konal benefičný koncert v kostole sv. Štefana Kráľa, premietanie dokumentárneho filmu o národných kultúrnych pamiatkach či odborný seminár o mestských hradbách.

Celý rad podujatí sa konal tiež v Holiči, Skalici, Dunajskej Strede, Piešťanoch, Trnave a ďalších mestách, pričom ich spoločným cieľom bolo propagovať kultúrne dedičstvo a podporiť záujem verejnosti o jeho poznanie, využitie, obnovu i ochranu.

V mene Ministerstva kultúry SR považujeme za dôležité vyzdvihnúť vynikajúcu spoluprácu so všetkými spoluorganizátormi. Poďakovanie patrí národnému koordinátorovi podujatia Združeniu historických miest a obcí, zástupcom mesta Poprad, ktorí umožnili organizáciu podujatia na svojej pôde, riaditeľke Tatranskej galérie PaedDr. Anne Ondrušekovej za poskytnutie reprezentačných priestorov galérie na účel slávnostného otvorenia i za zabezpečenie sprievodného programu, riaditeľke Podtatranského múzea Bc. PhDr. Magdaléne Bekessovej za zorganizovanie sprievodných podujatí, vedúcej pracoviska Krajského pamiatkového úradu Prešov v Spišskej Sobote Ing. arch. Ivete Bujnovej za vyrokovanie sprístupnenia meštianskych domov i zabezpečenie študentského sprievodu. Vďaka a uznanie patrí Slovenskému národnému múzeu i redakčnej rade Revue pre kultúrne dedičstvo Pamiatky a múzeá, Mgr. Márii Rihákovej a PhDr. Jane Oršulovej, za vynaložené úsilie na organizáciu podujatia, prípravu DVD a za zabezpečenie účasti p. Viery Čáslavskej na slávnostnom otvorení, ktorá dodala podujatiu punc jedinečnosti.

Veríme, že úroveň budúcich ročníkov Dní európskeho kultúrneho dedičstva na Slovensku bude naďalej vysoká a ohlasy v radoch verejnosti budú stále pozitívne.